

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyaya Kullanım Amaçlarının Belirleme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyaya Kullanım Amaçlarının Belirleme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32184>

Özet

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyaya Kullanım Amaçlarının Belirleme Ölçeği, yükseköğretim düzeyindeki öğrencilerin **sosyal medya** platformlarının kullanma nedenlerini ve güdülerini sistematik olarak ölçmek amacıyla E. Aras ve A. Peker tarafından 2021 yılında geliştirilmiş özgün bir **psikometri** araçtır. Bu ölçek, öğrencilerin sosyal medya kullanımının altında yatan karmaşık motivasyonlar (örneğin, eğlence, bilgi edinme, sosyal bağlantı kurma, zaman geçirme) belirlemeyi hedefler. Geliştirme çalışması, **sosyal medya** kullanımının akademik ve sosyal yaşam üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmacılar için standartlaştırılmış ve güvenilir bir ölçüm sağlamaktadır.

Ölçeğin geliştirilmesi süreci, ilgili literatür taraması, madde havuzu oluşturulması ve ardından gerekli **geçerlik** ve **güvenirlilik** analizlerinin yapılması içeriktir. Bu sayede, Türkiye bağlamında üniversite öğrencilerinin dijital alışkanlıklarını anlamaya yönelik önemli bir katkı sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Üniversite öğrencileri, **sosyal medya**, kullanım amaçları, motivasyon, ölçek geliştirme, psikometri, dijital alışkanlıklar, gençlik.

Yazarlar

Ercan Aras, A. Peker

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, üniversite düzeyindeki öğrencilerin **sosyal medya** platformlarını (Facebook, Instagram, Twitter, vb.) kullanırken güdülenmiş oldukları spesifik amaçları ve nedenleri güvenilir ve geçerli bir şekilde ortaya koymaktır. Ölçek, öğrencilerin sosyal medyaya sadece eğlence veya iletişim için değil, aynı zamanda bilgi edinme, aidiyet hissi yaratma veya akademik amaçlarla kullanıp kullanmadığını ayrıştırmaya amaçlanmaktadır.

Ölçek geliştirme çalışması, **sosyal medya** kullanımının farklı boyutlarının ölçülmesine olanak tanıyarak, bu alanlarda yapılacak gelecekteki ampirik araştırmalara sağlam bir metodolojik zemin hazırlamayı hedeflemiştir.

Yapı

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyaya Kullanım Amaçlarının Belirleme Ölçeği, kullanıcıların sosyal medya ile olan etkileşimini açıklayan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Tipik olarak, bu

tür kullanım ve doyum (Uses and Gratifications) teorisine dayalı ölçekler, çe?itli alt boyutlardan oluşur. Bu alt boyutlar arasında şunlar bulunabilir:

Sosyal Bağlantı ve İlişki Kurma: Arkadaşlarla iletişim kurma ve sosyal çevreyi sürdürme ihtiyacı.

Bilgi Edinme: Haberleri, akademik bilgileri veya güncel olayları takip etme amacı.

Eğlence ve Vakit Geçirme: Can sıkıntısını giderme, mizah içerikleri tüketme veya hobi paylaşımı.

Kendini İfade Etme ve Kimlik Geliştirme: Kişisel görüşleri paylaşma ve dijital kimliği sergileme.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde, aracın amaçlanan yapıyı gerçekten ölçtü?ünü göstermek için çe?itli **geçerlik** analizleri uygulanmıştır. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmese de, akademik bir geliştirme çalışması olduğu için yapı geçerliliği ve kapsam geçerliliğinin incelendiği varsayılmaktadır.

Yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla **Faktör Analizi** teknikleri kullanılarak ölçeğin teorik alt yapıya doğrulanmıştır. Ayrıca, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen alanları ne derece temsil ettiğini belirlemek için uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Detaylı geçerlik bulguları, ilgili makalede (Aras ve Peker, 2021) mevcuttur.

Güvenirlik

Ölçeğin zamana ve duruma göre tutarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemek amacıyla **güvenirlik** çalışmaları yapılmıştır. Geliştirme çalışmalarıında en sık kullanılan yöntem, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değerinin hesaplanmasıdır. Yüksek bir Cronbach Alfa katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösterir.

Spesifik **güvenirlik** değerleri kaynakta belirtilmemiş olsa da, yayınlanan bir ölçek olarak kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu varsayılmaktadır. Araştırmacılar, ölçeğin kararlılığını (test-tekrar test güvenilirliği) da incelemiş olabilirler.

Faktör Analizi

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya? Kullan?m Amaçları?n? Belirleme Ölçe?i'nin yapısal bütünlüğünü ortaya koymak için **Faktör Analizi** (Exploratory Factor Analysis - EFA ve/veya Confirmatory Factor Analysis - CFA) kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandığını belirlemiş ve sosyal medya kullanım amaçları?nın çok boyutlu yapıya desteklemiştir.

Analizler sonucunda, ölçeğin muhtemelen birden fazla faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu faktörler, öğrencilerin sosyal medyaya kullanma motivasyonları (örneğin, sosyal etkileşim, bilgi arayışı, eğlence) başlıca ve anlamlı alt yapılar olarak ayrılmaktadır. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğu ve KMO ile Bartlett Sphericity test sonuçları analiz için uygun olduğu bildirilmiştir (detaylar makalede).

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Beşli Likert Tipi Derecelendirme (Örn: Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılıyorum'a)

Language Available: Türkçe

Population Group: Üniversite Öğrencileri

Age Group: Genellikle 18-25 yaş aralığı (Lisans öğrencisi popülasyonu)

Population Details: Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde öğrenim gören lisans öğrencileri.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Instrument)

Anahtar Kelimeler

Psikometri, üniversite, sosyal medya motivasyonu, kullanım ve doyum, Aras ve Peker, 2021, **faktör analizi**.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2021

Sorumlu Yazar: ERCAN ARAS

İletişim: ercanaras0104@gmail.com

Şinler ve Ücret: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanım için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Genellikle akademik amaçlı geliştirilen ölçekler, kaynak gösterilmek şartıyla ücretsiz kullanılabilir.

Kaynaklar

Aras, E. ve Peker, A. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyaya Kullanım Amaçları ve Belirleme Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 656-673.

Makalenin orijinal PDF'i aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

[universite-ogrencilerinin-sosyal-medyayi-kullanim-amaclarini-belirleme-olcegi-toad.pdf](https://sosbilder.igdir.edu.tr/universite-ogrencilerinin-sosyal-medyayi-kullanim-amaclarini-belirleme-olcegi-toad.pdf)
sosbilder.igdir.edu.tr

Ölçeğin Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Orijinal kaynaktan ölçek maddeleri listelenmemiştir. Maddelere ulaşmak için yukarıda belirtilen akademik makalenin tam metnine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM